Bo בא

Exodus 10:1-13:16

- הַכְבָּדְתִּי אֶת־לִבּוֹ וְאֶת־לָב עֲבָּדִּיו לְמַען שֹתְי אֹתֹתִי אֶלֶה בְּקרְבְּוֹ: וַיָּאמֶר יְהוָה אֶל־משֶׁה בִּא אֶל־פַרְעָה כִּי־אֲנִי
- Then הוהי said to Moses, "Go to Pharaoh. For I have hardened his heart and the hearts of his courtiers, in order that I may display these My signs among them,
- בְּמִצְלַיִם וְאֶת־אֹתֹתְי אֲשֶׂר־שַּׁמְתִּי בֶם וְיִדַעְתֶּם כִּי־אֲנָי יְהֹוְה: וּלְמַען תְּסַפַּר בְּאָזְנֵי בִּנְךָ וּבָן־בִּנְךָ אֶת אֲשֶׁר הִתְעַלַּלְתִּיּ
- 2 and that you may recount in the hearing of your child and of your child's child how I made a mockery of the Egyptians and how I displayed My signs among them—in order that you may know that I am הוהי."
- אֱלֹהָי הָעבְרִים עד־מַתִּי מֵאַנְתְּ לַעָנְת מִפָּנֵי שַׁלָּח עמִי וְיָעַבְדְנִי: וַיָּבֹא משָה וְאָהַרן אֶל־פַּרְעה וַיֹאמְרַוּ אַלִּיו כְּה־אָמָר יְהוֹה
- 3 So Moses and Aaron went to Pharaoh and said to him, "Thus says הוהי, the God of the Hebrews, 'How long will you refuse to humble yourself before Me? Let My people go that they may worship Me.
- אָם־מָאָן אַתָּה לְשַׁלָּחַ אֶת־עַמֻי הִנְנִי מֵבֶיא מָחָר אַרְבֶּה בִּגְבַלְךָ: כי
- 4 For if you refuse to let My people go, tomorrow I will bring locusts on your territory.
- לָכֶםֹ מִן־הַבָּלָּד וְאָכַל אֶת־כָּל־הָעֵׂץ הַצֹּמֶחַ לָכֶם מִן־הַשִּׂדֶה: וְלָא יוּכָל לִרְאַת אֶת־הָאָרֶץ וְאָכַל וּ אֶת־יָתֶר הַפְּלֵטָׂה הַנִּשִּׂאָרֶת וְכַסָה אֶת־עֵּין הָאָרֵץ
- 5 They shall cover the surface of the land, so that no one will be able to see the land. They shall devour the surviving remnant that was left to you after the hail; and they shall eat away all your trees that grow in the field.
- מִיֹּוֹם הֵיוֹתָםׁ עַל־הַאֲדָמָּה עָד הַיָּוֹם הַזָּה וַיָּפֶּן וַיֵּצֶא מֵעָם פַּרְעָה: וּבָתְי כָל־מִצְרָיִם אֲשֶׁר לְא־רָאוּ אֲבֹתֹּיךָ וַאֲבַוֹת אֲבֹתֹּיךָ וּמִלְאוּ בִתָּיךָ וּבִתַּי כָל־עֲבָדֵּיךָ
- 6 Moreover, they shall fill your palaces and the houses of all your courtiers and of all the Egyptians—something that neither your fathers nor fathers' fathers have seen from the day they appeared on earth to this day." With that he turned and left Pharaoh's presence.
- וְיָעַבְדְוּ אֶת־יְהֹוָה אֱלֹחֵיהֲם הֲטָרֶם תַּלַע כֶּי אָבְדְה מִצְרִיִם: פַרְעֹה אַלִּיו עַד־מִתַּי יִהְיֶּה זֶה לָנוֹ לְמוּלְשׁ שַׁלַּחֹ אֶת־הַאֲנָשִׁים ויאמרוֹ עבוֹי
- 7 Pharaoh's courtiers said to him, "How long shall this one be a snare to us? Let a delegation*a delegation Lit. "the [salient] participants," i.e., not everyone. Trad. "the men." See the Dictionary under 'ish. go to worship their God 'הוה'! Are you not yet aware that Egypt is lost?"
- וַיָּאמֶר אֲלֵהֶם לְכִּוּ עִבְדְוּ אֶת־יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם מִי נִמְי הַהֹּלְכִים: וַיִּוּשֵׂב אֲת־מֹשֵׁה וָאָת־אָהֵרוֹ אֵל־פַּרְעָה
- 8 So Moses and Aaron were brought back to Pharaoh and he said to them, "Go, worship your God הוהי ! Who are the ones to go?"
- ַנֵלֶךְ בְּבַנֵּינוּ וּבִבְנוֹתֵנוּ בְּצֹאנָנוּ וּבִבְקֹרֵנוֹ נֵלַךְ כִּי חַג־יְהוֹוָה לְנוּ: וַיָּאמֶר משֶה בִּנְעָרִינוּ וּבִזְקנֵינוּ
- 9 Moses replied, "We will all go—regardless of social station*regardless of social station Heb. bi-n'areinu u-vi-ziqneinu, taking na'ar and zaqen as terms of social rank—lit. "with our underlings and with our elders." NJPS "young and old." See the Dictionary under na'ar and "elders." —we will go with our sons and daughters, our flocks and herds; for we must observe "הוה" festival."

- וַיָּאמֶר אֲלַהֶּם יִהֹי כַן יִהוָהֹ עִמַכֹּם
- be with you—the same הוהי", But he said to them כָּאַשׁר אֲשַׁלָּח אַתכַם וָאַת־טַפַּכָם רָאוֹּ כִּי רָעָה נָגַד פּנַיכַם: as I mean to let your dependents go with you! Clearly, you are bent on mischief.
 - 11 כִּי אֹתָה אַתֶּם מִבַקשִים וַיִּגְרֵשׁ אֹתָם מֵאֶת פַנָי פַּרִעָה: לא כן לכו נא הגברים ועבדו את־יהוה
 - No! You gentlemen go and worship הוהי, since that is what you want." And they were expelled from Pharaoh's presence.
- 12 מצרים ויאכל אַת־כָל־עָשֵב הָאָרֵץ אָת כָל־אַשֶר הִשֹאִיר הַבָּרָד: יָהוָה אֵל־משוֹה נִטֵה יָדְךָ עַל־אַרֵץ מִצְרַיִם בָאַרבַה וִיַעַל עַל־אָרֵץ ויאמר
 - Then הוהי said to Moses, "Hold out your arm over the land of Egypt for the locusts, that they may come upon the land of Egypt and eat up all the grasses in the land, whatever the hail has left."
- 13 הַהָּוֹא וַכָל־הַלַּיִלָה הַבְּקר הָיָה וִרוֹחַ הַקְדִים נָשָׂא אֵת־הָאַרְבָּה: על־אָרֵץ מִצַרַּיִם נִיהוָה נִהָּג רְוּחַ־קִדִים בַאְרֵץ כָּל־הַיִּום ויט משה את־מטהו
 - So Moses held out his rod over the land of Egypt, and הוהי drove an east wind over the land all that day and all night; and when morning came, the east wind had brought the locusts.
- כָבֶד מַאֹד לִפַנְיו לֹא־הָיָה כָן אַרְבֵה כָמֹהוּ וִאַחֲרִיו לָא יִהְיֵה־כַן: וַיַעל הַאַרבה על כַל־אָרץ מצרים וַיַּנַח בכל ובול מצרים
 - 14 Locusts invaded all the land of Egypt and settled within all the territory of Egypt in a thick mass; never before had there been so many, nor will there ever be so many again.
- הַבָּרֶד וְלֹא־נוֹתַּר כָּל־יָרֶק בָּעֶץ וּבְעָשֶׂב הַשַּׂדֶה בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרְיִם: וַיֹאבֶל אַת־כָּל־עָשֵב הָאָבץ וֹאֵת כָּל־פַּרָי הָעַץ אֲשֵר הוֹתִיר וַיַכָּס אַת־עִין כַל־הַאַּרֵץ וַתַחשַך הַאַּרֵץ
- They hid all the land from view, and the land was darkened; and they ate up all the grasses of the field and all the fruit of the trees which the hail had left, so that nothing green was left, of tree or grass of the field, in all the land of Egypt.
- לִקרָא לְמשֶׁה וְלְאַהֲרֶן וַיֹּאמֶר חָטָאתִי לַיהֹוָה אֵלְהֵיכֵם וִלַכֵם: וִימַהֵר פַּרעה
 - Pharaoh hurriedly summoned Moses and Aaron and said, "I stand guilty before your God הוהי and before you.
- הַפַּעם והַעתירוּ לִיהוָה אֱלֹהֵיכָם ויַסֵר מַעלַי רַק אַת־הַמוַת הַזֵּה: וִעַתַּה שַא נַא חַטַאתִיּ אַךַ
 - Forgive my offense just this once, and plead with your God הוהי that this death but be removed

 - 18 So he left Pharaoh's presence and pleaded with וַיַצְא מֵעָם פַּרְעָה וַיֵּעתַר אֲלֹ־יְהוֹה: הוהי.
 - וַיִתקעהו יָמָה סָוּף לָא נִשִאַר אַרבָה אַחָד בַּכְל גִבְוּל מַצְרִים: וַיַהַפּּרָ יִהֹוָה רְוּחַ־יָם חָזָק מִאֹד וַיִּשָׂא אֵת־הָאַרִבֵּה
 - caused a shift to a very strong west wind, which lifted the locusts and hurled them into the Sea of Reeds;*Sea of Reeds Traditionally, but incorrectly, "Red Sea." not a single locust remained in all the territory of Egypt.
 - ַנִיחַזֶּק יִהוָה אַת־לֶב פַּרעָה וִלְא שׁלַח אַת־בַּנֶי ישׂרָאֵל:
 - 20 But הוהי stiffened Pharaoh's heart, and he would not let the Israelites go.
 - נטה יַדְרָ על־הַשָּׁמִים וִיהִי חשַרְ על־אָרֵץ מִצְרַיִם וִיָמָשׁ חשַרְ: ויאמר יהוה אל־משה
 - Then הוהי said to Moses, "Hold out your arm toward the sky that there may be darkness upon the land of Egypt, a darkness that can be touched."
 - יַעְל־הַשָּׁמְיִם וַיְהְיִ חְשֶׁךְ־אֲפֵלָה בְּכָל־אָרֶץ מִצְרְיִם שְׁלְשֶׁת יִמִים: וַיָט משה אַת־יַדוּ
 - Moses held out his arm toward the sky and thick darkness descended upon all the land of Egypt for three days.

- בתְם: מתחתיו שׁלְשֶׁת יָמִים וְלְכָל־בְּנֶי יִשְׂרָאֶל הְיָה אָוֹר בְּמוֹשְׁבֹתְם: 23 People could not see one another, and for three לא־רַאֿו אַיש אַת־אַחֿיו וַלא־קמוּ אַיש
 - days no one could move about; but all the Israelites enjoyed light in their dwellings.
- 24 עבְדַוּ אֶת־יְהֹוָה רָק צֹאנְכֶם וּבְקרְכֶם יֻצְג גַּם־טַפְּכֶם יֵלְךְ עִמָכֶם: וַיִּקרָא פַרעה אַל־משה וַיֹּאמֵר לכוֹ
 - Pharaoh then summoned Moses and said, "Go, worship והוהי ! Only your flocks and your herds shall be left behind; even your dependents may go with you."
- 25 משה גם־אַתָה תַתוָ בַיָּדֵנוּ זְבַחַים וִעלת וַעְשִׁינוּ לַיהוָה אַלהַינוּ: ויאמר
 - But Moses said, "You yourself must provide us with sacrifices and burnt offerings to offer up to our God הוהי;
 - 26 אַלהַינוּ וַאַנַחנוּ לִא־נַדָּע מַה־נַעבר אַת־יַהוֹה עַד־באַנוּ שַמַה: יֵלֶךְ עִמָּנוּ לָא תִשָּאֵר פַרסָה כִי מִמָנוּ נִקְח לַעַבְד אַת־יהוָה וגם־מקננו
 - our own livestock, too, shall go along with us—not a hoof shall remain behind: for we must select from it for the worship of our God; and we shall not know with what we are to worship הוהי until we arrive there."

 - stiffened Pharaoh's heart and he would הוהי stiffened Pharaoh's heart and he not agree to let them go.
- מעלי השמר לך אַל־תֹּסֶף ראָות פַנִּי כִי בַיֵּוֹם ראתך פַנַי תְמוּת: וַיִאמֵר־לְוֹ פַרְעָה לֶּךְ
 - Pharaoh said to him, "Be gone from me! Take care not to see me again, for the moment you look upon my face you shall die."
 - 29 ויאמר משה כן דברת לא־אסף עוד ראות פניך:
- And Moses replied, "You have spoken rightly. I shall not see your face again!"

- ישלָח אַתכָם מזָה כִשַּלחוֹ כַלָּה גָרָשׁ יגָרָשׁ אַתכָם מזַה: אָל־מעוֹה עוד נָגַע אַחָד אָבִיא עַל־פַּרעה ועַל־מִצְרַיִם אַחַרֵי־כֵּן וַיאמר יהוָה
- And הוהי said to Moses, "I will bring but one more plague upon Pharaoh and upon Egypt; after that he shall let you go from here; indeed, when he lets you go, he will drive you out of here one and all.
- אַישׁ ו מֵאֶת רֵעָהוּ וִאִשָּה מֵאֶת רְעוּתְה כַלֵּי־כַסֵף וּכַלָּי זָהְב: דַבַר־נַא באַזנֵי הַעָם וִישׁאַלֿוּ
- Tell the people to borrow, each man from his neighbor and each woman from hers, objects of silver and gold."
- נָדָול מְאדֹ בְאֶרֶץ מִצְרַיִם בְעִינֶי עַבְדֵי־פַּרְעָה וּבְעֵינֶי הָעָם: וַיִתן יִהוָה אַת־חָן הַעָם בעינֵי מצרים גָם ו הָאִישׁ משַׂה
- disposed the Egyptians favorably toward the people. Moreover, Moses himself*Moses himself Lit. "the participant whose involvement defines the depicted situation, Moses"; trad. "the man Moses." See the Dictionary under 'ish. was much esteemed in the land of Egypt, among Pharaoh's courtiers and among the people.
- משה כה אָמַר יהוָה כַּחַצָּת הַלַּילָה אַנִי יוצַא בתוך מצרים: וַיִּאמר
- Moses said, "Thus says הוהי: Toward midnight I will go forth among the Egyptians,

- עָד בְּכָוֹר הַשִּפְּחָה אֲשֶׂר אַחָר הָרֵחְיִם וְכֻל בְּכְוֹר בְּהֵמְה: וֹמָת כָּלֹ־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרִַּיִם מִבְּכָוֹר פַּרְעַה הַישֵּׁב עַלֹּ־כִּסְאוֹ
- 5 and every [male] first-born in the land of Egypt shall die, from the first-born of Pharaoh who sits on his throne to the first-born of the slave girl who is behind the millstones; and all the first-born of the cattle.
- בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרְיִם אֲשֶׁר כָמֹהוֹּ לָא נִהְיָּתָה וְכָמְהוּ לָא תֹסְף: וְהַיָּתָה צֵעָקָה גִדְלָה
- 6 And there shall be a loud cry in all the land of Egypt, such as has never been or will ever be again;
- לְמַעֵּן תְּדְעוּן אֲשֶר יַפְּלֶה יְהוֹה בְּין מִצְרִיִם וּבְין יִשְׂרָאֵל: וּלִכְל וּ בַּנֵי יִשִּׁרָאֵל לָא יֵחֵרַץ־כַּלְב לְשׁנוֹ לִמַאִישׁ וִעִד־בַּהְמַה
- 7 but not a dog shall snarl*snarl Others "move (or whet) his tongue." at any of the Israelites, at human or beast—in order that you may know that הוהי makes a distinction between Egypt and Israel.
- וְאחֲבִי־כֶן אֵצֶא וַיֵּצָא מֶעִם־פַּרְעָה בָּחֲרִי־אָף: אַלֶּה אַלַי וְהִשְּׁתְּחֲוּ־לַי לַאמֹר צָא אַתָּה וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־בְּרַגְלֶיךָ וְיָרְדָוּ כָל־עָבִנֶּירָ
- 8 "Then all these courtiers of yours shall come down to me and bow low to me, saying, 'Depart, you and all the people who follow you!' After that I will depart." And he left Pharaoh's presence in hot anger.
- לא־יִשְׂמְע אֲלֵיכֶם פַּרְעֻה לְמָען רְבְוֹת מוֹפְּתִי בְּאָרֶץ מִצְרְיִם: וַיָּאמֵר יָהוָה אֱל־מֹשֵׁה
- 9 Now הוהי had said to Moses, "Pharaoh will not heed you, in order that My marvels may be multiplied in the land of Egypt."
- יְהוֹנָהֹ אֶת־לֶב פַּרְעָה וְלְּא־שַׁלֶּח אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֶל מֵאַרְצְוֹ: וּמשָׁה וְאַבֶּרוֹ עָשָׁוּ אֶת־כָּל־הַמֹפְתְים הָאָלֶה לִפְנֵי פַרְעָה וִיְחַזָּק
- 10 Moses and Aaron had performed all these marvels before Pharaoh, but הוהי had stiffened the heart of Pharaoh so that he would not let the Israelites go from his land.

- וַיָּאמֵר יִהוָהֹ אֱל־מֹשֶה וִאֶל־אַהֵּרֹן בַאֶּרֵץ מִצְרַיִם לֵאמִר:
- 1 הוהי said to Moses and Aaron in the land of Egypt:
- הַתְּבֶשׁ הַזָּה לָכֶם רַאשׁ חֲדָשִׁים רִאשָׂוֹן הוּאֹ לָכֶם לְחָדְשֵׂי הַשַּׁנְה:
- 2 This month shall mark for you the beginning of the months; it shall be the first of the months of the year for you.
- בֶּעֶשִׂר לַחַדֶשׁ הַזֶּה וְיִקּחָוּ לָהֶּם אֶישׁ שֶּׁה לְבֵית־אָבְׂת שֶּׁה לַבְיִת: דַּבַּרוּ אֵל־כַּל־עַדָת יִשִּׂרָאֵל לֵאמֹר
- 3 Speak to the community leadership of Israel*community leadership of Israel Heb. kol 'adat yisra'el, lit. "whole community of Israel," which here denotes the part ("leadership") that acts on behalf of the whole ("community"). See the Dictionary under 'edah. and say that on the tenth of this month each of them shall take a lamb*lamb Or "kid." Heb. seh means either "sheep" or "goat"; cf. v. 5. to a family, a lamb to a household.

- הַקרב אַל־בִיתוֹ בִמכסת נפשת איש לפי אָכלו תַכסו על־הַשה: ואם־ימעט הבית מהיות משה ולקח הוא ושכנו
- But if the household is too small for a lamb, let it share one with a neighbor who dwells nearby, in proportion to the number of persons: you shall contribute for the lamb according to what each household will eat.
- תְמִים זָכָר בֵּן־שַׂנָה יִהֹיֶה לָכָם מוְ־הַכִּבְשַׂיִם וּמִן־הַעִזִּים תִּקְחוּ:
- Your lamb shall be without blemish, a yearling male; you may take it from the sheep or from the goats.
- לַחְבשׁ הַזָּה ושָׁחֵטוּ אתוֹ כֵל קהַל עַדְת־ישׁרָאֵל בֵין הָעַרבַיִם: וָהַיָה לָכֶם לִמשמרת עד אַרבַעה עשר יום
- You shall keep watch over it until the fourteenth day of this month; and all the assembled congregation of the Israelites shall slaughter it at twilight.
- הַמַזוּזָת וָעַל־הַמַשַקוף עַל הַבַּתִים אֲשַר־יאכלוּ אתו בַהָם: וַלַקחוֹ מוְ־הַדָּם וְנַתְנֵוּ עַל־שׁתֵי
- They shall take some of the blood and put it on the two doorposts and the lintel of the houses in which they are to eat it.
- את־הַבְּשָׁר בַּלָּילָה הַזָּה צִלִי־אֶשׁ וּמַצּוֹת עַל־מִררִים יאכלָהוּ:
- They shall eat the flesh that same night; they shall eat it roasted over the fire, with unleavened bread and with bitter herbs.
- ובשל מבשל במים כי אם־צלי־אש ראשו על־כרעיו ועל־קרבו: אל־תאכלו ממנו נא
- Do not eat any of it raw, or cooked in any way with water, but roasted—head, legs, and entrails—over the fire.
- יולא־תותירו ממנו עד־בקר והנתר ממנו עד־בקר באש תשרפו: 10 You shall not leave any of it over until morning; if any of it is left until morning, you shall burn it.
 - 11 ומקלכם ביַדכם ואַכלתם אתוֹ בחפוון פַסַח הוא לַיהוה: וכָּכָה תאכלו אתו מַתנִיכָם חַגַּרִים נַעַלַיכַם בּרַגַלַיכַם
 - This is how you shall eat it: your loins girded, your sandals on your feet, and your staff in your hand; and you shall eat it hurriedly: it is a passover offering*passover offering Or "protective offering"; Heb. pesa. to הוהי.
 - ועד־בּהַמָה ובִכָּל־אֵלֹהָי מִצְרַיִם אַעֲשָה שׁפָּטִים אַנֵי יהוָה: בַּלִילָה הַזֵּה וִהְכֵיתִי כָל־בַּכוֹר בִאֶרֵץ מִצְרַיִם מֵאָדָם ועברתי בארץ־מצרים
- For that night I will go through the land of Egypt and strike down every [male] first-born in the land of Egypt, both human and beast; and I will mete out punishments to all the gods of Egypt, I הוהי.
- עלכם ולא־יָהוֹה בָכָם נָגַף למשחית בהַכֹתי באָרֵץ מצרים: לָכֵם לִאֹת עָל הַבָּתִים אֲשֵר אַתֶם שִם וִרָאִיתִי אַת־הַדָּם וּפְּסַחִתִי וָהַיַה הַלָּם
- And the blood on the houses where you are staying shall be a sign for you: when I see the blood I will pass over*pass over Or "protect"; cf. v. 11 and note there. you, so that no plague will destroy you when I strike the land of Egypt.
- לְזִכָּרִון וְחַגַּתֶם אֹתְוֹ חַג לִיהוָה לְדֹרָתֵיכֶם חַקָּת עולָם תְחָגָהוּ: וֹהָיָה הַיֹּוֹם הַזָּה לְכֵם
 - This day shall be to you one of remembrance: you shall celebrate it as a festival to הוהי throughout the ages; you shall celebrate it as an institution for all time.
- -15 ונכרתה הנפש ההוא מישראל מיום הראשן עדייום השבעי: אָך בַיִוֹם הָרִאשוֹן תַשֹבִיתוּ שֹאָר מִבָּתִיכַם כִי ו כָל־אכֶל חָמֵץ שבעת ימים מצות תאכלו
- Seven days you shall eat unleavened bread; on the very first day you shall remove leaven from your houses, for whoever eats leavened bread from the first day to the seventh day, that person shall be cut off from Israel.

- יַעשֵה לָבֶה! יֵעשֵה לָבָם: 16 You shall celebrate a sacred occasion on the first וּבִיום הַשְּבִיעִי מִקְרָא־קְדֶשׁ יִהְיָה לָכֵם כָּל־מְלָאכָה לֹא־יֵעְשֵׁה וביום הראשון מקרא־קדש
 - day, and a sacred occasion on the seventh day; no work at all shall be done on them; only what every person is to eat, that alone may be prepared for you.
- יבים הָזָה לְדרֹתַיכֶם הְקָת עוֹלְם: אַת־הַיִוֹם הַזָּה לְדרֹתַיכֶם חְקָת עוֹלְם: 17 You shall observe the [Feast of] Unleavened את־המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את־צבאותיכם ושמרתם
 - Bread, for on this very day I brought your ranks out of the land of Egypt; you shall observe this day throughout the ages as an institution for all time.
 - בָערֵב תאכלו מַצַּת עָّד יָוֹם הָאַתְד וִעשׁרֵים לַחִדֵשׁ בַּערֵב: בראשו בארבעה עשר יום לחדש
- In the first month, from the fourteenth day of the month at evening, you shall eat unleavened bread until the twenty-first day of the month at evening.
- ונכרתה הנַפש ההוא מעדת ישראל בגר ובאזרח האָרֵץ: שבעת ימים שאר לא ימצא בבתיכם כי ו כל אכל מחמצת
- 19 No leaven shall be found in your houses for seven days. For whoever eats what is leavened, that person—whether a stranger or a citizen of the country—shall be cut off from the community of Israel.
- כל־מַחַמַצַת לָא תאכלו בכל מושבתיכם תאכלו מצות:
 - 20 You shall eat nothing leavened; in all your settlements you shall eat unleavened bread.
- אַלַהָם משכו וקחו לָכָם צאן למשפחתיכם ושַחַטו הַפַּסַח: ויקרא משה לכל־זקני ישראל ויאמר
- Moses then summoned all the elders of Israel and said to them, "Go, pick out lambs for your families, and slaughter the passover offering.
- מן־הַדָּם אֲשֶר בַּסָף וְאַהֶּם לָא תַצְאָוּ אָישׁ מִפֶּתַח־בֵּיתוּ עַד־בְּקָר: בַדָם אַשר־בַסַף וְהַנַּעתָם אַל־הַמַשקור וְאַל־שׁתִי הַמַזוּזֹת ולקחתם אַגדַת אַזוב וטבַלתם
- Take a bunch of hyssop, dip it in the blood that is in the basin, and apply some of the blood that is in the basin to the lintel and to the two doorposts. None of you shall go outside the door of your house until morning.
- יְהֹוָהֹ עַל־הַפֶּׂתַח וְלָא יִתֵּן הַמַשֹּׁחִית לָבָא אֶל־בָּתַיכֶם לִנְגְּף: ורָאָה אֵת־הַדָם עַל־הַמַשַׁלְוּף וִעַל שׁתַי הַמַזוּוָת וּפַסְח ועבר יהוה לנגף את־מצרים
- For הוהי, when going through to smite the Egyptians, will see the blood on the lintel and the two doorposts, and הוהי will pass over*pass over See note at v. 13. the door and not let the Destroyer enter and smite your home.
- 24 ושמרתם את־הַדָּבַר הַזָּה לִחָק־לֹךָ וּלִבַנֵיךָ עָד־עולָם:
 - "You shall observe this as an institution for all time, for you and for your descendants.
- 25 אַשור יתן יהוָה לָכֶם כַאֲשֶׁר דִבַּר ושׁמַרתֵם אַת־הָעֲבדָה הַזְאת: וָהַיָּה כִּי־תַבָּאוּ אֵל־הַאַּרֵץ
 - And when you enter the land that הוהי will give you, as promised, you shall observe this rite.
 - 26 והָיָּה כִי־יאמרוּ אַלַיכֶם בַּנֵיכָם מַה הָעֲבֹדָה הַזְּאַת לָכֶם:
 - And when your children ask you, 'What do you mean by this rite?'
- בנגפו את־מצרים ואת־בּתינו הציל ויקד העם וישתחוו: זבח־פַּסָח הוא לִיהוָה אָשֵר פַּסָח על־בַתִי בנִי־ישראַל במצרים ואמרתם
- you shall say, 'It is the passover sacrifice to הוהי, who passed over the houses of the Israelites in Egypt when smiting the Egyptians, but saved our houses.' Those assembled then bowed low in homage.

בני ישראל כאַשוֹר צוָה יהוָה אַת־משָה ואָהַרן כָן עשוּ: 28 And the Israelites went and did so; just as had commanded Moses and Aaron, so they did. וַיַלְכוּ וַיַעשוּ על־כִּסִאוֹ עַד בִּכָוֹר הַשִּבִּי אֲשֵוֹר בְּבֶית הַבֵּוֹר וְכַל בְּכָוֹר בְּהַמָה: In the middle of the night הוהי struck down all הַלַּילָה וַיהוָהֿ הִכָּה כָל־בִּכווֹ בַאֶרֵץ מִצְרַיִּם מִבְּכִר פַּרעה הַישַב the [male] first-born in the land of Egypt, from וַיִהֶי | בַּחֵצֵי the first-born of Pharaoh who sat on the throne to the first-born of the captive who was in the dungeon, and all the first-born of the cattle. וַתְּהָי צְעָקָה גְדֹלָה בְּמִצְרְיִם כִּי־אַין בַּיִת אֲשֶׂר אֵין־שָׂם מֵת: And Pharaoh arose in the night, with all his וַיָּקָם פַּרְעֹה לַיְלָה הְוּא וְכָל־עֵבָדִיוֹ וִכַל־מֹצֵלִים courtiers and all the Egyptians—because there was a loud cry in Egypt; for there was no house where there was not someone dead. עמי גַּם־אַתָם גַּם־בּנֶי יִשׂרָאַל וּלְכֵוּ עבדוּ אַת־יִהוָה כִּדְבַּרְכָם: He summoned Moses and Aaron in the night and וַיִקרָא למשה וּלְאָהֶרֹן לִילָה וַיֹּאמֵר קוֹמוּ צָאוֹ מתוך said, "Up, depart from among my people, you and the Israelites with you! Go, worship הוהי as you said! נִם־בִּקרכֶם קחוּ כַּאֲשֶׁר דִבַּרתֵם וָלָכוּ ובַרַכתַם נִם־אתי: Take also your flocks and your herds, as you גם־צאנכם said, and begone! And may you bring a blessing upon me also!" 33 מִצְרַיִם עַל־הָעָם לְמַהֶר לְשַׁלְחָם מוְ־הָאַרֵץ כִּי אָמִרוּ כַּלָּנוּ מֵתִים: The Egyptians urged the people on, impatient to have them leave the country, for they said, "We וַתֵּחֵזָק shall all be dead." 34 אַת־בִּצַקוּ טָרֵם יֵחמַץ משאַרתַם צַרָרת בְּשֹמִלתִם עַל־שַׁכִמַם: So the people took their dough before it was leavened, their kneading bowls wrapped in their וישא העם cloaks upon their shoulders. עשו כדבר משה וישאלו ממצרים כלי־כסף וכלי זהב ושמלת: The Israelites had done Moses' bidding and borrowed from the Egyptians objects of silver ובני־ישראל and gold, and clothing. :נַתַן אֶת־חֶן הָעָם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וַיַשֹּאַלַוּם וַיִּנַצִּלִּוּ אֵת־מִצְרַיִם: And הוהי had disposed the Egyptians favorably וַיהוָה toward the people, and they let them have their request; thus they stripped the Egyptians. מרעמסס סכתה כשש מאות אלף רגלי הגברים לבד מטף: The Israelites journeyed from Rameses to Succoth, about six hundred thousand fighting ויסעו בני־ישראל men on foot, aside from noncombatants. וגַם־עָרֶב רָב עָלָה אָתָם וצָאן וּבָּלָר מקנה כָבֶד מאָד: Moreover, a mixed multitude went up with them, and very much livestock, both flocks and herds. ממצלים ולא יכלו להתמהמה וגם־צדה לא־עשו להם: And they baked unleavened cakes of the dough אַשֵּׁר הוציאו ממצרים עגת מצות כי לא חמץ כי־גרשו that they had taken out of Egypt, for it was not וַיאפוּ אַת־הַבַּצַק leavened, since they had been driven out of Egypt and could not delay; nor had they prepared any provisions for themselves. The length of time that the Israelites lived in ישראל אַשר יַשבוּ במצרים שלשים שנה ואַרבע מאות שנה:

ומושב בני

וַיִהֹי בִּעָצֵם הַיַּוֹם הַזֵּה יָצַאֲוֹ כָּל־צַבַאְוֹת יְהוָה מֵאֶרֵץ מִצְרִים:

ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה

Egypt was four hundred and thirty years; at the end of the four hundred and thirtieth

year, to the very day, all the ranks of הוהי

departed from the land of Egypt.

- לִיל שמרים הוא לִיהוֹה לְהוֹצִיאם מאָרֵץ מצרים
- a night of vigil to bring them הוהי a night of vigil to bring them out of the land of Egypt; that same night is הוהי's, one of vigil for all the children of Israel throughout the ages.
- said to Moses and Aaron: This is the law of הוהי 43 אַל־מֹשָה וְאָהֵרֹן וָאת חָקת הַפַּסַח כָּל־בַּן־נַכָּר לֹא־יָאכַל בַּוֹ the passover offering: No foreigner shall eat of it.
 - 44 וכָל־עָבֶד אִישׁ מקנַת־כַּסֵף ומַלְתָה אתו אַז יִאכַל בִו:
 - But any householder's householder's NJPS "a man [has bought]"; trad. "man's." See the Dictionary under 'ish. purchased male slave may eat of it once he has been circumcised.

 - אבי לא־יָאכַל בְּוֹ: א הושב ושַכִיר לא־יָאכַל בְּוֹ: 45 No bound or hired laborer shall eat of it.
- לא־תוציא מן־הַבִּיִת מן־הַבָּשַׁר חווצה ועצם לא תשברו־בו: בבית אחד יאכל
 - It shall be eaten in one house: you shall not take any of the flesh outside the house; nor shall you break a bone of it.

 - ליעהת ישראל יעשו אתו: 47 The whole community of Israel shall offer it.
- ּוְאָזֹ יִקרָב לַעֲשׂתוֹ וְהָיָה כְאֶזְרָח הָאָרֶץ וְכָל־עָרֶל לְא־יִאכַל בְּוֹ: וָכִי־יַגוֹוֹר אַתְּךְ גַּר וִעֲשַׂה פֶּסָח לִיהוַה הְמַוּל לְוֹ כַלֹּ־זַלַר
- If a male stranger who dwells with you would offer the passover to הוהי, all his males must be circumcised; then he shall be admitted to offer it; he shall then be as a citizen of the country. But no uncircumcised man may eat of it.
- 49 תורה אחת יהיה לאזרח ולגר הגר בתוככם:
 - There shall be one law for the citizen and for the stranger who dwells among you.
- ישראַל כַאַשור צוָה יהוָה אַת־משה ואַת־אַהַרוְ כַּן עְשוּ: וַיַעשוּ כַל־בנֵי
- And all the Israelites did so; as הוהי had commanded Moses and Aaron, so they did.
- הזָה הוציא יהוָה אַת־בני ישראל מאָרץ מצרים על־צבאתם: ויהי בעצם היום
 - That very day הוהי freed the Israelites from the land of Egypt, troop by troop.

- וידבר יהוה אל משה לאמר:
- spoke further to Moses, saying,
- כָל־בַּלוֹר פַטֵר כָל־רֵחֲם בַבנֵי ישראל בָאָדָם ובַבְּהַמָה לִי הְוֹא: קדש־לי
- "Consecrate to Me every male first-born; human and beast, the first [male] issue of every womb among the Israelites is Mine."
- עַבָּדִים כִי בַּחָזֵק יָד הוצִיא יהוָה אַתכֵם מזַה ולְא יַאָכֵל חָמַץ: אֶל־הָעָם זָכֿור אֶת־הַיִּום הַזָּהֹ אֲשֶׂר יִצָּאתַם מִמְצִרִים מִבֵּית ויאמר משה
- And Moses said to the people, "Remember this day, on which you went free from Egypt, the house of bondage, how הוהי freed you from it with a mighty hand: no leavened bread shall be eaten.
- היום אתם יצאים בחדש האביב:
- You go free on this day, in the month*in the month Or "on the new moon." of Abib.

- לָךְ אֶרֵץ זָבָת חָלָב וּדִבָּשׁ וִעְבַדִּתְ אֵת־הָעֲבֹדָה הַזָּאת בַּחְדֵשׁ הַזֵּה: והחתי והאמרי והחני והיבוסי אשר נשבע לאבתיך לתת וָהָיָה כִי־יִבִיאַך יִהוֹוָה אֵל־אָרֵץ הַּכְנַעַנִּי
- So, when הוהי has brought you into the land of the Canaanites, the Hittites, the Amorites, the Hivites, and the Jebusites, which was sworn to your fathers to be given you, a land flowing with milk and honey, you shall observe in this month the following practice:
 - שבעת ימים תאכל מצת וביום השביעי חג ליהוה:
- "Seven days you shall eat unleavened bread, and on the seventh day there shall be a festival of הוהי.
- הַנָּמִים וְלָא־יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ וְלָא־יֵרָאֶה לְךָ שִׂאָר בְּכָל־גְּבַלֶּךָ: מצות יאכל את שבעת
- 7 Throughout the seven days unleavened bread shall be eaten; no leavened bread shall be found with you, and no leaven shall be found in all your territory.
- בַּיִוֹם הַהְוֹא לֵאמֶר בַעַבְוּר זָה עָשָה יְהוָה לִי בַצֵאתִי מִמְצַרִים: וָהגַּדִתְּ לִבִנְךָ
- And you shall explain to your child on that day, 'It is because of what הוהי did for me when I went free from Egypt.'
- תַהְיֶה תוֹרָת יְהֹוָה בְּפֻיךָ כִי בִיִד חֲזָלְה הוֹצְאֲךָ יְהֹוָה מִמִּצְרִים: וָהַיָּה לְּךָ לְאוֹת עַל־יַדְרָ וּלֹזְכַרוֹן בֵין עִינִיךָ לְמַעוֹ
- "And this shall serve you as a sign on your hand and as a reminder on your forehead*on your forehead Lit. "between your eyes"; cf. Deut. 6.8. —in order that the Teaching of הוהי may be in your mouth—that with a mighty hand הוהי freed you from Egypt.
- 10 You shall keep this institution at its set time from מַנְמִים יָמִימָה: year to year.
- יְהֹוָהֹ אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי כַּאֲשֶׁר נִשְׂבָּע לְךָ וְלָאֲבֹתְיךָ וּנְתָנָה לְךְ: וָהָיָּה כִּי־יִבִאַךָּ
 - "And when הוהי has brought you into the land of the Canaanites, as [God] swore to you and to your fathers, and has given it to you,
- לִיהוָה וכָל־פָטֵר ו שָגֵר בִּהַמָּה אֲשֵׂר יִהיָה לְדָ הַזִּכָרִים לַיהוָה: וִהַעֲבַרִתַּ כָל־פַטַר־רֵחֵם
 - you shall set apart for הוהי every first issue of the womb: every male firstling that your cattle drop shall be הוהי's.
 - בשלה ואם־לא תפהה וערפתו וכל בכור אדם בבניך תפהה: וכל־פטר חמר תפהה
- But every firstling ass you shall redeem with a sheep; if you do not redeem it, you must break its neck. And you must redeem every male first-born among your children.
- וּאָמַרְתְּ אֵלָיו בְּחָזֶק יָּד הוֹצִיאָנוּ יְהוָה מִמִּצְרְיִם מִבְּית עֲבָדִים: והיה כי־ישאלך בנך מחר לאמר מה־זאת
- 14 And when, in time to come, a child of yours asks you, saying, 'What does this mean?' you shall reply, 'It was with a mighty hand that הוהי brought us out from Egypt, the house of bondage.
- 15 אַנִּי זבַחַ לִיהוָה כָּל־פַטֵר לֵחֵם הַזִּכְרִים וִכָּל־בַּכְוֹר בַנַי אֵפְדֵה: כָל־בַכור בְאָרֶץ מִצְרַיִם מִבְכָר אָדָם וְעַד־בְּכָור בְהַמְה עַל־כֵּן וִיהִי כִי־הִקשָה פַּרעה לִשַלִּחֵנוֹ וַיַהֵרג יהוָה
 - When Pharaoh stubbornly refused to let us go, slew every [male] first-born in the land of Egypt, the first-born of both human and beast. Therefore I sacrifice to הוהי every first male issue of the womb, but redeem every male first-born among my children.'

- "And so it shall be as a sign upon your hand and הְלְטוֹטָפֶת בְּין עִינְיךָ כִי בְּחָזֶק יָּד הוֹצִיאָנוּ יְהוֹה מִמְצְרְיִם: הוהי freed us "And so it shall be as a sign upon your hand and as a symbol*symbol Others "frontlet." on your from Egypt."